

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การศึกษาปัจจัยที่เหมาะสมในการผลิตวัสดุบรรจุภัณฑ์จากน้ำทิ้งโรงงานเด้าหมู

นางสาวจุฑารัตน์ อนิวัตพงษ์

นางสาวมาลัย พูลธิเวทย์

โครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาชีววิทยาประยุกต์

คณะวิทยาศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

มท. ปีการศึกษา ๒๕๓๙

๗๖๓/๑

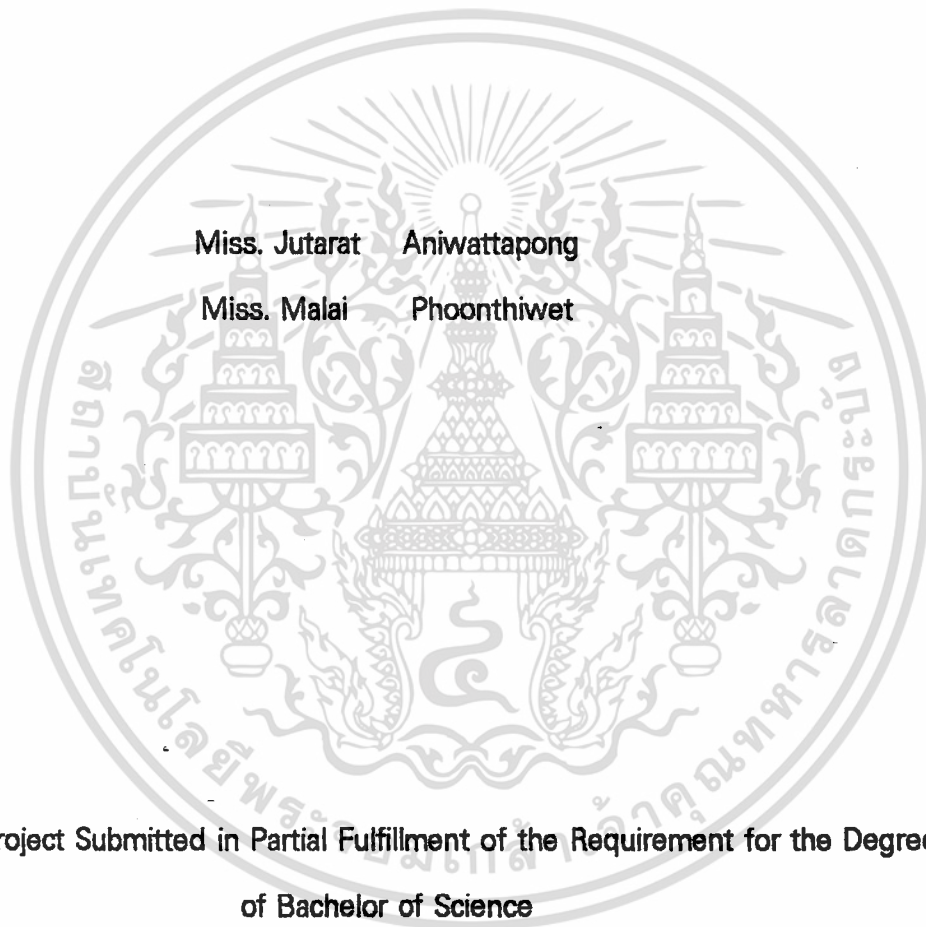
เลขหมู่..... 2639

เลขทะเบียน..... 28142

วัน, เดือน, ปี 17 ก.ค. 2540

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Study on The Optimum Conditions for NATA Production from Soybean Curd Waste

**A Special Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree
of Bachelor of Science**

Department of Applied Biology

Faculty of Science

King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

1996

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อโครงการพิเศษ	การศึกษาปัจจัยที่เหมาะสมในการผลิตวุ้นสวรรค์จากน้ำทิ้งโรงงานเต้าหู้	
นักศึกษ	นางสาวจุฑารัตน์	อนิวรรณพงษ์
	นางสาวมาลัย	พูลธิเวทย์
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์วันชัย	สุทธินุ่น
ภาควิชา	ชีววิทยาประยุกต์	
ปีการศึกษา	2539	

บทคัดย่อ

น้ำทิ้งจากการอัดให้เป็นก้อนของการผลิตเต้าหู้ จะมีสารอาหารซึ่งจุลินทรีย์สามารถนำไปใช้ได้ปริมาณมาก ถ้าปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ จะก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำได้ การนำไปใช้ประโยชน์โดยผลิตเป็นวุ้นสวรรค์ ด้วยเชื้อ *Acetobacter xylinum* พบว่าปัจจัยที่เหมาะสมที่ทำให้ได้ความหนาของวุ้นสูงสุดมีดังนี้ คือ ค่าความเป็นกรด-ด่างเท่ากับ 5 , ปริมาณน้ำตาลร้อยละ 8 , แอมโมเนียมซัลเฟตร้อยละ 0.7, เอทานอล ร้อยละ 5 และปริมาณเชื้อเริ่มต้นร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตโดยใช้น้ำมะพร้าวเป็นวัตถุดิบในสภาวะที่เหมาะสมพบว่า ความหนาของวุ้นสวรรค์ที่ได้ไม่แตกต่างกัน และจากการทดสอบเนื้อสัมผัสของวุ้นสวรรค์ที่ผลิตจากน้ำทิ้งโรงงานเต้าหู้และน้ำมะพร้าว ผู้บริโภคให้การยอมรับอยู่ในระดับขอบปานกลาง แต่ให้คะแนนความชอบรวมของวุ้นที่ได้จากน้ำมะพร้าวมากกว่าเล็กน้อย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานโครงการพิเศษฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต ซึ่งจะไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือด้านต่างๆ จากบุคคลดังต่อไปนี้

อาจารย์ วันชัย สุทธิบุญ ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและกรุณาให้คำแนะนำ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำโครงการพิเศษตลอดจนแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ หัวหน้าภาควิชาชีววิทยาประยุกต์ และคณะกรรมการทุกๆ ท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในด้านต่างๆ

ป้าเตียงเจ้าของร้านขายเต้าหู้ นายอนุรักษ์ อมรเศรษฐชัย และเพื่อนๆ ทุกท่านที่ได้สละเวลาช่วยเหลือทุกๆ ด้าน

คณะผู้จัดทำ

มีนาคม 2540

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
บทที่ 1 : บทนำ	1
บทที่ 2 : ตรวจเอกสาร	3
บทที่ 3 : อุปกรณ์และขั้นตอนการดำเนินการ	11
บทที่ 4 : ผลการทดลองและวิจารณ์	16
บทที่ 5 : สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ	29
เอกสารอ้างอิง	30
ภาคผนวก ก. องค์ประกอบของสารอาหารในน้ำทิ้งโรงงานเต้าหู้	31
ภาคผนวก ข. ส่วนประกอบของวุ้นสวรรค์	32
ภาคผนวก ค. การเตรียมสารเคมี	33
ภาคผนวก ง. สูตรคำนวณหาปริมาณกรด	34
ภาคผนวก จ. ส่วนประกอบของน้ำมะพร้าวแก่	35
ภาคผนวก ฉ. แบบรายงานการทดสอบโดยประสาทสัมผัส	36
ภาคผนวก ช. กราฟมาตรฐานน้ำตาลกลูโคส	37

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 : ผลของความเป็นกรด-ด่างต่อความหนา และน้ำหนัก ของวุ้นสวรรค์ภายหลังการหมักเป็นเวลา 14 วัน	17
2 : ผลของปริมาณน้ำตาลต่อความหนาและน้ำหนักของวุ้นสวรรค์	19
3 : ผลของปริมาณแอมโมเนียมซัลเฟตต่อความหนาและน้ำหนัก ของวุ้นสวรรค์	21
4 : ผลของปริมาณเอทานอลต่อความหนาและน้ำหนักของวุ้นสวรรค์	23
5 : ผลของปริมาณเชื้อเริ่มต้น <i>A. xylinum</i> ต่อความหนาและน้ำหนัก ของวุ้นสวรรค์	25
6 : เปรียบเทียบความหนาของแผ่นวุ้นที่ได้จากน้ำมะพร้าว และน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้	27
7 : ผลการทดสอบเนื้อสัมผัสและความชอบรวมของวุ้นสวรรค์ ที่ได้จากน้ำมะพร้าวและน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้	28

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 : ขั้นตอนการผลิตเต้าหู้	10
2 : ความหนาและน้ำหนักของชั้นวุ้นที่ความเป็นกรด-ด่างค่าต่างๆ	18
3 : ความหนาของชั้นวุ้นที่ปริมาณน้ำตาลค่าต่างๆ	20
4 : ความหนาของชั้นวุ้นที่ปริมาณแอมโมเนียมซัลเฟตค่าต่างๆ	22
5 : ความหนาของชั้นวุ้นที่ปริมาณเอทานอลค่าต่างๆ	24
6 : ความหนาของชั้นวุ้นที่ปริมาณเชื้อเริ่มต้นค่าต่างๆ	26

บทที่ 1

บทนำ

ถั่วเหลืองเป็นพืชไร่ที่ปลูกมากในประเทศไทย สามารถนำส่วนของเมล็ดแก่มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้มากมาย เช่น น้ำมันพืช นมถั่วเหลือง เต้าหู้ ซอสปรุงรส หรือซีอิ๊ว สำหรับในกรณีของการทำเต้าหู้นั้นพบว่ามีความสามารถในการผลิตสูงขึ้นทุกปี ดังนั้นผลที่ตามมาคือ น้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้ ซึ่งยังคงมีสารอินทรีย์อยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้มีค่า บีโอดี สูง ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียกับสิ่งแวดล้อมได้ แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าววิธีหนึ่งคือ นำน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้กลับมาใช้ประโยชน์ โดยอาจจะใช้เป็นวัตถุดิบในการทำผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ หรือใช้ทดแทนวัตถุดิบบางตัวในผลิตภัณฑ์ชนิดเดิม ซึ่งจากการพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ในน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้ พบว่า ยังมีปริมาณสารอาหารอยู่มาก ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงทดลองใช้น้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้มาทดแทนน้ำมะพร้าวแก่ ในการทำวุ้นสวรรค์โดยใช้เชื้อ *Acetobacter aceti* subspecies *xylinum* วุ้นสวรรค์สามารถนำไปประกอบอาหารและแปรรูปได้ทั้งของหวานและของคาว แต่นิยมรับประทานกันเป็นของหวานมากกว่าในรูปวุ้นสวรรค์ในน้ำเชื่อม ซึ่งให้รสชาติอร่อย เนื้อสัมผัสนุ่ม นุ่มรับประทาน และสามารถผลิตได้ง่าย ทั้งในระดับครัวเรือนและอุตสาหกรรม ถ้าสามารถนำน้ำทิ้งมาผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นการเพิ่มพูนรายได้อีกส่วนหนึ่งให้กับเกษตรกร เนื่องจาก ต้นทุนการผลิตวุ้นสวรรค์ต่ำ วัตถุดิบหาง่าย

วัตถุประสงค์ของโครงการพิเศษ

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการผลิตวุ้นสวรรค์จากน้ำทิ้งโรงงานเต้าหู้

ขอบเขตของโครงการพิเศษ

- 1.ศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการผลิต ซึ่งได้แก่ ความเป็นกรด-ด่าง ,ปริมาณน้ำตาล, เอทานอล,แอมโมเนียมซัลเฟต และปริมาณเชื้อเริ่มต้น
- 2.เปรียบเทียบผลผลิตที่ได้จากน้ำทิ้งโรงงานเด้าหัว และใช้น้ำมะพร้าว
- 3.ทดสอบการยอมรับด้านประสาทสัมผัสรวมถึงความชอบรวมของวุ้นสวรรค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.เป็นการนำน้ำทิ้งจากการผลิตเด้าหัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 2.ลดปัญหาการเกิดมลพิษสิ่งแวดล้อม
- 3.เป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตวุ้นสวรรค์ทำให้คุ้มต่อการลงทุนทางเศรษฐกิจยิ่ง

ขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร

วุ้นสวรรค์มีชื่อเรียกหลายอย่างเช่น วุ้นมะพร้าว, วุ้นน้ำส้ม, ลูกพร้าว หรือเห็ดรัสเซีย หากผลิตจากน้ำมะพร้าว ภาษาฟิลิปปินส์เรียกว่า “Nata de coco” (สมคิด,2531) แต่หากผลิตจากสับปะรด เรียกว่า “Nata de pina” และถ้าเป็นน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้ เรียกว่า “ Nata de soya” โดยคำว่า Nata เป็นคำในภาษาสเปน ที่ถ่ายทอดมาจากคำในภาษาละตินคือ Natare ซึ่งหมายถึง ลักษณะที่ลอยได้ (จักรวาล,2536) ส่วนใน Encyclopedia Universal Illustrada ได้ให้ความหมายของ nata ว่า เป็นวัตถุหนาจากบางส่วนของของเหลวโดยจะลอยอยู่เหนือของเหลวนั้น ดังนั้นจึงนำคำว่า nata มาใช้เรียกแผ่นของกลุ่มวุ้นที่เกาะอยู่บริเวณผิวหน้าของสารละลายที่มีน้ำตาล โดยเฉพาะน้ำตาลทรายหรือน้ำตาลอ้อย (จักรวาล,2536) ต่อมาได้มีการให้ความหมายของ nata ในอีกแง่หนึ่งคือ เป็นเนื้อเยื่อของตัวเซลล์และสายของโมเลกุลน้ำตาล ลักษณะเป็นแผ่นหนามีสีขาวหรือครีมไม่ละลายน้ำเป็นแผ่นวุ้นที่เซลล์ *Acetobacter xylinum* สร้างขึ้นที่ผิวหน้าของอาหารเลี้ยงเชื้อที่ประกอบด้วยกรด น้ำตาล เอทิลแอลกอฮอล์และสารอาหารอื่นๆ ลักษณะของวุ้นสวรรค์คล้ายวุ้นที่ใช้ทำขนมแต่เหนียวกว่ามีลักษณะทางกายภาพและองค์ประกอบทางเคมีแตกต่างกัน โดยวุ้นธรรมชาติประกอบด้วยน้ำตาลกาแล็กโตส และ 3,6-anhydrogalactose ต่อกันด้วยพันธะ $\beta(1-4)$ หลอมเหลวที่อุณหภูมิ 85 องศาเซลเซียส และแข็งตัวที่อุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส (ทิพรัตน์,2535) แต่วุ้นสวรรค์มีองค์ประกอบเป็นพวกเซลลูโลส (cellulose) ซึ่งประกอบด้วยน้ำตาลกลูโคสเป็นส่วนใหญ่ ต่อกันด้วยพันธะ $\beta(1-4)$ มีคุณสมบัติทางเคมีอื่นๆ เหมือนเซลลูโลสที่ได้จากฝ้าย เช่นเมื่อต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส ก็ไม่สามารถละลายน้ำได้

2.1 ลักษณะทางเคมีและคุณสมบัติของวุ้นสวรรค์

ในปี 1880 Brown ได้อธิบายถึงแบคทีเรียชนิดหนึ่งซึ่งสร้างเยื่อที่มีความแข็งแรงเมื่อเลี้ยงให้เจริญในอาหารที่มีคาร์โบไฮเดรตอยู่มาก เขาพบว่าเยื่อเหนียวสามารถละลายได้ใน ammonium copper hydroxide และให้น้ำตาลรีดิทซ์ เนื่องจากเขาพบว่าในฝ้ายก็สามารถเกิดสารเหล่านี้เช่นกัน เขาจึงเรียกจุลินทรีย์นี้ว่า *A. xylinum*

เมื่อมองผ่านกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนพบว่าเซลลูโลสที่สร้างจาก *A. xylinum* เป็นเส้นใยที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากับเส้นใยเซลลูโลสที่มาจากผนังเซลล์พืชชนิดอื่นๆ สำหรับ *A. xylinum* สายพันธุ์นี้จะทำการสังเคราะห์เส้นใยอยู่นอกเซลล์ ซึ่งการสังเคราะห์เซลลูโลสนี้จะทำได้โดยมองผ่านกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนเท่านั้น

ในการสังเคราะห์เซลลูโลส แบคทีเรียจะเริ่มจากการปล่อยสารเมือกที่มีโครงสร้างเป็นเนื้อเดียวกัน หลังจากนั้นอีกไม่นานจะก่อตัวกันขึ้นเป็นเส้นใยเซลลูโลส สารที่ปล่อยออกมาจากเซลล์เหล่านี้ จะเป็นตัวเริ่มต้นของเซลลูโลสโดยจะมีการต่อกันเป็นโซ่ยาวต่อไปภายนอกเซลล์โดยมีการสันนิษฐานว่ามีเอนไซม์เข้ามาช่วย ภายในชั้นวุ้นที่เห็นทั้งหมดจะประกอบด้วยเซลลูโลสทั้งสิ้น

จากการศึกษาการเจริญของวุ้นในน้ำมะพร้าวและในน้ำผลไม้พบว่าเซลลูโลสสามารถดูดซับน้ำได้ประมาณร้อยละ 90 จากลักษณะทางกายภาพของชั้นวุ้นสดและจากรายงานที่เกี่ยวข้องกับจุลินทรีย์ที่ผลิตวุ้นสวรรค์ นำไปสู่การศึกษาเซลลูโลสทางด้านเคมี เช่น ความสามารถในการละลายและการทดสอบทางด้าน X-ray spectrometer และ Infrared spectrometer ซึ่งผลการทดสอบทั้งหมดนี้สามารถยืนยันได้ว่าส่วนที่เป็นของแข็งของวุ้นนี้คือเซลลูโลส (อัจฉรา, 2536)

การทดสอบทางเคมีโดยทั่วไปและทางกายภาพในเชิงคุณภาพ พบว่า วุ้นสวรรค์นี้คือเซลลูโลสตามธรรมชาตินั่นเอง ทั้งนี้เพราะเซลลูโลสสามารถทำปฏิกิริยากับกรดซัลฟูริกและสารละลายไอโอดีนได้ สามารถละลายได้ในตัวทำละลายเซลลูโลส กรดและเอนไซม์สามารถย่อยสลาย ได้ผลิตภัณฑ์สุดท้ายเป็นน้ำตาลกลูโคส (อัจฉรา, 2536)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณลักษณะที่ดีของวุ้นสววรรค์จะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ

1. วุ้นจะต้องมีสีขาว หรือสีครีม
2. แผ่นเนื้อหนา เหนียว และนุ่ม ไม่มีเส้นใย หรือมีเพียงเล็กน้อย

การที่จะได้มาซึ่งวุ้นที่มีประสิทธิภาพที่ดีดังกล่าว จะต้องมีการควบคุมปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของแบคทีเรียชนิดนี้

2.2 จุลินทรีย์ที่ผลิตวุ้นสววรรค์

จุลินทรีย์ที่สามารถผลิตวุ้นสววรรค์ได้จะเป็นเชื้อจุลินทรีย์ใน กลุ่ม *Acetobacter* ซึ่งมีด้วยกันหลายสปีชีส์ ได้แก่ *A. aceti* , *A. rancens* , *A. pasteurianum* , *A. kuetszigianum* แต่ที่นิยมใช้กัน คือเชื้อ *A. xylinum* หรือมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *A. aceti* subspecies *xylinum* อยู่ในกลุ่มของแบคทีเรียที่ผลิตน้ำส้มสายชู ซึ่งสามารถสร้างขึ้นวุ้นที่มีองค์ประกอบเป็นเซลลูโลส แบคทีเรียนี้พบทั่วไปในธรรมชาติโดยเฉพาะในผัก และผลไม้ที่เน่าเสีย หรือในน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ที่ตั้งทิ้งไว้แล้วเกิดการหมัก

ลักษณะและคุณสมบัติทางชีวเคมีของเชื้อ *A. xylinum* มีดังนี้คือ เซลล์มีรูปร่างเป็นแท่ง ยาวประมาณ 2 ไมโครเมตร ไม่มีแฟลกเจลลา ที่ผนังเซลล์ปกคลุมด้วยชั้นของเมือกสั้น อาจอยู่เป็นเซลล์เดี่ยวหรือเป็นเส้นสาย ไม่เคลื่อนที่ ติดสีแกรมลบ ต้องการอากาศในการเจริญ สามารถเจริญได้ในน้ำหมักที่เป็นกรด สามารถสร้างกรดกลูโคส เอธิลและไพโรฟิลแอลกอฮอล์ได้ สามารถออกซิไดซ์เอทานอลเป็นกรดอะซิติก และออกซิไดซ์กรดอะซิติกไปเป็นคาร์บอนไดออกไซด์ ไม่รีดิวซ์ไนเตรต ให้ผลการทดสอบ catalase เป็นบวก ไม่มีการเปลี่ยนสี ลิตมัสมิลค์ สามารถสร้าง 5-ketogluconate, 2-ketogluconate และ gluconate ได้ ไม่มีการสร้างอัลโดส, α -pyrone และไม่สร้างสีน้ำตาล คุณสมบัติสำคัญที่ทำให้แยกจุลินทรีย์ตัวนี้ได้คือ ความสามารถในการสร้างเยื่อเหนียวที่สามารถยึดเซลล์ให้รวมกันและให้ผลบวกเมื่อทำการทดสอบเซลลูโลส

2.3 ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเชื้อ

การผลิตผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพที่ดีได้นั้นจำเป็นต้องควบคุมปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ เพราะหากเชื้อเจริญเติบโตได้ดีก็ย่อมให้ผลผลิตที่ดีด้วย ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญของเชื้อมีดังนี้

2.3.1 วัตถุดิบ

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตวุ้นสวรรค์ ควรเป็นสารอาหารที่เหมาะสมสำหรับการเจริญของแบคทีเรียกลุ่ม *A. xylinum* เช่น มีแหล่งคาร์บอน แหล่งไนโตรเจนในปริมาณที่เหมาะสมและควรเป็นวัตถุดิบที่สะอาด มีการปนเปื้อนน้อยที่สุด เช่น น้ำมะพร้าวแก่ , น้ำสับปะรด , น้ำอ้อย , นํ้านมสด , น้ำกะทิ และน้ำชา เป็นต้น (ทิพรัตน์,2535)

2.3.2 แหล่งคาร์บอน

การที่แบคทีเรีย *A. xylinum* จะสามารถเจริญเติบโต และสร้างชั้นวุ้นได้จำเป็นต้องมีแหล่งคาร์บอนจากน้ำตาล ($C H O$) เพื่อใช้สร้างพลังงาน โดยแบคทีเรียจะใช้แหล่งคาร์บอนได้จากน้ำตาลหลายชนิด เช่น เดรีคโตส ซูโครส มอลโตส แล็คโตส กาแล็คโตส เป็นต้น แต่พบว่า เดรีคโตสเป็นแหล่งคาร์บอนที่ดีที่สุด ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างวุ้นหนาที่สุด (สมคิด,2531) ในทางการค้านั้นเราจะใช้น้ำตาลทราย เพราะมีราคาถูกและหาซื้อได้ง่าย ปริมาณของน้ำตาลที่เหมาะสมที่สุดในการสร้างชั้นวุ้นของเชื้อคือร้อยละ 10 (ทิพรัตน์,2535) ถ้าปริมาณน้ำตาลมีค่าสูงหรือต่ำกว่านี้ การสร้างชั้นวุ้นจะได้อผลผลิตลดลงเพราะที่ค่าความเข้มข้นของน้ำตาลสูงๆ จะมีผลยับยั้งการเจริญของแบคทีเรีย ส่วนที่ค่าความเข้มข้นของน้ำตาลต่ำๆ จะทำให้แหล่งคาร์บอนที่ใช้ในการเจริญไม่เพียงพอ

2.3.3 แหล่งไนโตรเจน

ไนโตรเจนถือว่ามีมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตสำหรับแบคทีเรียชนิดนี้ เพราะอาหารเลี้ยงเชื้อที่ไม่มีไนโตรเจนอยู่เลยแบคทีเรียชนิดนี้จะไม่สามารถเจริญเติบโตได้ แม้ว่าน้ำทิ้งจากโรงงานคั่วหู้ที่นำมาใช้ผลิตจะมีโปรตีนในรูปที่แบคทีเรียสามารถนำไปใช้ได้ แต่การย่อยสลายโปรตีนโดยจุลินทรีย์นั้นจะเป็นไปอย่างช้าๆ ทำให้ต้องใช้เวลานานในการเพาะเลี้ยงดังนั้นก็มีการคิดค้นแหล่งของสารไนโตรเจนในรูปของแอมโมเนีย ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเร่งการเจริญเติบโต และเพื่อช่วยในการสร้างวุ้นของแบคทีเรียให้เร็วยิ่งขึ้น แอมโมเนียที่นิยมใช้เพื่อเร่งการสร้างวุ้น และเพิ่มวุ้นนั้นได้มีการทดลอง และการใช้อยู่หลายชนิดแต่ที่นิยมใช้กันในกระบวนการผลิตวุ้นสวรรค์นั้น ได้แก่แอมโมเนียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟต ($\text{NH}_4\text{H}_2\text{PO}_4$) และแอมโมเนียมซัลเฟต ($(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$) ซึ่งการใช้นี้ก็ขึ้นอยู่กับปริมาณ และสัดส่วนของแต่ละสูตร (ทิพรัตน์, 2535)

2.3.4 ปริมาณเชื้อเริ่มต้น

การคัดเลือกเชื้อที่บริสุทธิ์ และสายพันธุ์ที่เหมาะสมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้อวุ้นสวรรค์ที่ผลิตออกมามีคุณภาพที่ดี แต่การใช้นั้นจะมีการใช้ในปริมาณที่เหมาะสมคือ จะต้องมีความพอ เพื่อที่เชื้อจะได้เจริญเติบโต และสร้างวุ้นได้ทันที พบว่าการใช้เชื้อเริ่มต้นร้อยละ 10-20 ของอาหารเลี้ยงเชื้อจะทำให้ได้ผลผลิตของวุ้นสวรรค์ที่ดีที่สุด (ทิพรัตน์, 2531) การใช้เชื้อเริ่มต้นมากเกินไปก็ไม่ได้ทำให้ผลผลิตมากขึ้นแต่ในทางตรงกันข้ามถ้าหากใช้เชื้อเริ่มต้นในปริมาณที่ต่ำ กลับทำให้ได้ผลผลิตต่ำลง

2.3.5 เอทานอลและกรดอะซิติก

แบคทีเรียในกลุ่มของ *Acetobacter* สามารถออกซิไดส์เอทานอลเป็นกรดอะซิติก แต่การสร้างวุ้นจะไม่เกิดขึ้นถ้าหากไม่มีกลูโคสในอาหารที่มีเอทานอล และถ้าหากไม่มีการเติมกรดอะซิติกหรือกลูโคสลงไป ทั้งเอทานอลและกรดอะซิติกเป็นแหล่งคาร์บอนและพลังงาน ทำให้ผลผลิตวุ้นสูงขึ้นในระยะเวลาสั้น และเอทานอลยังมีผลไปยัง

จุลินทรีย์ชนิดอื่นๆ ซึ่งมีการปนเปื้อนมากับน้ำทิ้งจากผลิตภัณฑ์ต่างๆ และกระบวนการผลิตด้วย

2.3.6 ความเป็นกรด-ด่าง

A. xylinum สามารถเจริญได้ในอาหารที่มี ความเป็นกรด-ด่าง 3.5 - 7.5 (ทิพรัตน์,2535) แต่ความเป็นกรด-ด่างที่เหมาะสมในการสร้างวุ้นที่มีความหนา และคุณภาพที่ดีในอาหารเลี้ยงเชื้อ คือ 4.5 - 6 และในส่วนของน้ำมะพร้าวแก่ ความเป็นกรด-ด่างที่เหมาะสมในการสร้างวุ้นคือ 5 - 5.5 (อัจฉรา, 2536)

2.3.7 อุณหภูมิ

A. xylinum จะสร้างวุ้นได้ดีที่อุณหภูมิ 28- 31 องศาเซลเซียส (ทิพรัตน์,2535) หลังจากการบ่มเป็นเวลา 3 วัน ดังนั้นอุณหภูมิห้องจึงเป็นช่วงอุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการสร้างวุ้นสวรรค์จากน้ำมะพร้าวของเชื้อ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าที่อุณหภูมิ 10 , 15 , 35 , 40 องศาเซลเซียส การสร้างวุ้นจะไม่มีประสิทธิภาพ (ทิพรัตน์,2535)

2.3.8 ออกซิเจน

แบคทีเรียชนิดนี้ต้องใช้ ออกซิเจนในการเจริญเติบโต ดังนั้นในการผลิตวุ้นสวรรค์ ภาชนะที่ใช้ในการผลิตควรมีขนาดของปากกว้าง หรือผิวหน้าที่กว้าง เพราะเชื้อจะสร้างขึ้นวุ้นที่ผิวหน้าของอาหาร และระหว่างการหมักจะต้องใช้ความระมัดระวังมิให้มีการกระทบกระเทือนภาชนะหมักเนื่องจากขึ้นวุ้นจะจม เชื้อจะสร้างขึ้นวุ้นใหม่บนผิวหน้าของอาหาร ทำให้ขึ้นวุ้นที่ได้มีความหนาน้อย นอกจากนี้ควรระบายอากาศโดยใช้วัสดุปิดปากภาชนะเช่น ผ้าขาวบาง แต่จะต้องไม่ใช่วัสดุที่หนาจนเกินไป เพราะจะทำให้เชื้อไม่ได้รับออกซิเจนอย่างเพียงพอในการเจริญเติบโต

จากปัจจัยต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นนี้ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะช่วยให้วุ้นสวรรค์มีคุณภาพดี คือลักษณะของเนื้อเยื่อที่หนาเหนียวเพราะแบคทีเรียเจริญเต็มที่ จากสารอาหารต่างๆ เช่นแหล่งคาร์บอน แหล่งไนโตรเจน การศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่กระบวนการผลิตวุ้นสวรรค์อย่างมี

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประสิทธิภาพต่อไป

2.4 กระบวนการผลิตเต้าหู้

การผลิตเต้าหู้ในประเทศไทยมีปริมาณสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากคนไทยนิยมบริโภคเต้าหู้กันมาก ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนมีรายได้ต่ำหรือมีรายได้สูง ทั้งนี้เพราะเต้าหู้เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ราคาถูก และสามารถนำไปประกอบอาหารได้หลายรูปแบบ ปัจจุบันได้มีโรงงานผลิตเต้าหู้มากมายในบ้านเรา แต่ยังคงเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก

ขั้นตอนการผลิตเต้าหู้จะคล้ายการผลิตนํานมถั่วเหลือง ขั้นตอนการผลิตมีดังนี้ คือ คัดเลือกถั่วเหลืองที่มีคุณภาพ โดยเลือกถั่วที่ใหม่ มาแช่ในน้ำที่มีอุณหภูมิต่ำกว่าอุณหภูมิห้องเล็กน้อยประมาณ 20-22 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 16 ชั่วโมง หรือค้างหนึ่งคืน จะส่งผลให้ถั่วเหลืองมีลักษณะนิ่มตัวดีและน้ำหนักจะเพิ่มขึ้น จากนั้นนำมาบด โดยผสมกับน้ำในอัตราที่เหมาะสม กล่าวคือ ถ้าใส่น้ำมาก ทำให้ได้โปรตีนในช่วงสกัดน้อยลง และเป็นผลให้เต้าหู้มีเนื้อหยาบ อัตราส่วนของถั่วต่อน้ำที่พอเหมาะ คือ น้ำต่อถั่วเท่ากับ 10 : 1 หรือ น้ำ 1 ลิตรต่อถั่วเหลือง 1 ซีด (ถั่วเมล็ดแห้ง) นำมากรองเอากากถั่วเหลืองออก จะได้น้ำเต้าหู้ออกมา จากนั้นใส่สารตกตะกอน เช่น Calcium Sulfate ($\text{CaSO}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$) , Magnesium Sulfate (MgSO_4) , Glucono Delta Lactone (GDL) เป็นต้น ซึ่งในกระบวนการผลิตช่วงนี้จะมีน้ำเหลือทิ้งจากการอัดให้เป็นก้อน น้ำที่ได้จากขั้นนี้จะนำไปใช้ในการศึกษาการผลิตวุ้นสวรรค์ ส่วนโปรตีนจะตกตะกอนเป็นก้อนเต้าหู้ นำไปบรรจุหีบห่อและปิดผนึก หลังจากได้บรรจุเต้าหู้ใส่หีบห่อแล้ว จะนำเต้าหู้ที่ได้ไปต้มในน้ำที่อุณหภูมิประมาณ 90 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 40 - 60 นาที และทำให้เย็น ส่งขายตามท้องตลาด กรรมวิธีการผลิตเต้าหู้แสดงไว้ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการผลิตเต้าหู้

ที่มา : สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2527)

บทที่ 3

อุปกรณ์และขั้นตอนการดำเนินการ

จุลินทรีย์

A. xylinum TISTR 107 จากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

สารเคมีและอุปกรณ์

สารเคมี:

1. แอมโมเนียมซัลเฟต
2. glacial acetic acid
3. เอทานอลร้อยละ 95
4. โซเดียมไฮดรอกไซด์ 1 นอร์มอล (ภาคผนวก ค)

อุปกรณ์:

1. เครื่องชั่ง
2. หม้อนิ่งความดันไอน้ำ
3. ภาชนะปากกว้าง
4. พีเอชมิเตอร์
5. เครื่องวัดค่าการดูดกลืนแสง (Spectrophotometer)
6. เครื่องแก้วต่างๆ

วิธีการทดลอง

3.1 การวิเคราะห์คุณสมบัติเบื้องต้นบางประการของน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้

ก. การวิเคราะห์ความเป็นกรด-ด่าง

นำน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้เทใส่บีกเกอร์ขนาด 500 มิลลิลิตร นำไปวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง โดยใช้พีเอชมิเตอร์ บันทึกผลที่อ่านได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. การวิเคราะห์หาปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์

ขั้นที่ 1: ทำกราฟมาตรฐานของน้ำตาลกลูโคสความเข้มข้น 20, 40, 60, 80, 100, 120, 140 และ 160 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร

นำสารละลายน้ำตาล 1 มิลลิลิตร ใส่หลอดทดลองเติมสารโซโมจายีรีเอเจนต์ (Somogyi reagent) (ภาคผนวก ค) เขย่าสารละลายผสมนี้และตั้งทิ้งไว้ 15 นาที เติมน้ำกลั่น 2 มิลลิลิตร ผสมให้เข้ากัน นำไปวัดค่าการดูดกลืนแสง(OD) ที่ความยาวคลื่น 520 นาโนเมตร

ขั้นที่ 2: หาปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์จากตัวอย่างโดยใช้สารละลายตัวอย่าง 1 มิลลิลิตร ทำเช่นเดียวกับขั้นแรก นำค่าการดูดกลืนแสงที่ได้เปรียบเทียบกับปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์จากกราฟมาตรฐาน (ภาคผนวก ข)

ค. การวิเคราะห์หาปริมาณกรด (% acidity)

ดูดน้ำทิ้งจากการโรงงานเข้าหุ้มา 10 มิลลิลิตร ใส่ลงในพลาสติกขนาด 250 มิลลิลิตร จากนั้น เติมน้ำกลั่น 50 มิลลิลิตร ไตรเตรทด้วยด่างโซเดียมไฮดรอกไซด์เข้มข้น 1 นอร์มอล โดยใช้ฟีนอล์ฟทาลีนเป็นอินดิเคเตอร์ บันทึกปริมาณต่างที่ใช้ในการไตรเตรท คำนวณหาปริมาณแอสิดตี้นีในรูปร้อยละของกรดแลคติก (ภาคผนวก ง)

3.2 การเตรียมเชื้อเริ่มต้น *A. xylinum*

นำน้ำมะพร้าวแก่มา 500 มิลลิลิตร ใส่ลงในบีกเกอร์ขนาด 1000 มิลลิลิตร เติมน้ำตาลทราย 25 กรัม , แอมโมเนียมซัลเฟต 2.5 กรัม ปรับค่าความเป็นกรด-ด่างให้ได้ประมาณ 5.5 แบ่งใส่พลาสติกขนาด 250 มิลลิลิตร พลาสติกละ 100 มิลลิลิตร ปิดด้วยจุกสำลีปิดทับด้วยกระดาษอีกชั้นหนึ่ง นำไปนึ่งฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15 นาที รอจนอาหารเย็น เติม *A. xylinum* จากหลอดไลโอไฟไลซ์ นำไปปรมที่อุณหภูมิห้อง จนเกิดแผ่นวุ้นบางๆ ก่อนที่จะนำไปใช้ในการทดลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 การศึกษาปัจจัยที่เหมาะสมในการผลิตวุ้นสวรรค์จากน้ำทิ้งโรงงานเต้าหู้

3.3.1 การศึกษาหาความเป็นกรด-ด่าง ที่เหมาะสม

นำน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้ที่ผ่านการกรองแล้วมาเติมน้ำตาลร้อยละ 6 แอมโมเนียมซัลเฟตร้อยละ 0.9 นำไปปรับความเป็นกรด-ด่างให้มีค่าแตกต่างกันคือ 3.5, 4.0, 4.5, 5.0 และ 5.5 ตามลำดับโดยใช้ glacial acetic acid แล้วนำไปต้มให้เดือดเป็นเวลา 5 นาทีบรรจุลงในโหลแก้วที่ผ่านการฆ่าเชื้อโดยการนึ่งที่ 121 องศาเซลเซียส 15 นาที รอให้เย็น เติมหอทานอลและเชื้อเริ่มต้น ร้อยละ 5 ลงในแต่ละโหล ปิดด้วยผ้าขาวบาง บ่มที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 14 วัน นำขึ้นวุ้นมาวัดความหนา และชั่งน้ำหนัก บันทึกผลการทดลอง (ทำสองซ้ำทุกๆ ค่าความเป็นกรด-ด่าง)

3.3.2 การศึกษาปริมาณของน้ำตาลที่เหมาะสม

นำน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้มาเติมน้ำตาล ร้อยละ 6, 7, 8, 9 และ 10 ตามลำดับ เติมแอมโมเนียมซัลเฟตร้อยละ 0.9 นำไปปรับความเป็นกรด-ด่างให้ได้ตามค่าที่เหมาะสม ซึ่งได้จากการทดลองที่ 3.3.1 นำไปต้มฆ่าเชื้อเป็นเวลา 5 นาที บรรจุลงในโหลแก้วที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว รอให้เย็น เติมหอทานอลและเชื้อเริ่มต้น ร้อยละ 5 ลงในแต่ละโหล ปิดด้วยผ้าขาวบาง บ่มที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 14 วัน บันทึกผลการทดลอง

3.3.3 การศึกษาปริมาณแอมโมเนียมซัลเฟตที่เหมาะสม

นำน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้มาเติมน้ำตาลในปริมาณที่เหมาะสมซึ่งได้จากการทดลองที่ 3.3.2 เติมแอมโมเนียมซัลเฟตร้อยละ 0.3, 0.5, 0.7, 0.9 และ 1.1 ตามลำดับ ปรับความเป็นกรด-ด่างให้ได้ตามค่าที่เหมาะสมซึ่งได้จากการทดลองที่ 3.3.1 นำไปต้มฆ่าเชื้อเป็นเวลา 5 นาที บรรจุลงในโหลแก้วที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว รอให้เย็น เติมหอทานอลและเชื้อเริ่มต้น ร้อยละ 5 ปิดด้วยผ้าขาวบาง บ่มที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 14 วัน บันทึกผลการทดลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.4 การศึกษาปริมาณเอทานอลที่เหมาะสม

นำน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้มาเติมน้ำตาลและแอมโมเนียมซัลเฟต นำไปปรับความเป็นกรด-ด่างให้ได้ตามผลที่ได้จากการทดลองที่ผ่านมา นำไปต้มฆ่าเชื้อเป็นเวลา 5 นาที บรรจุลงในโหลแก้วที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว รอให้เย็น เติมเอทานอลร้อยละ 0, 3, 5, 7 และ 9 ตามลำดับ เติมเชื้อเริ่มต้น ร้อยละ 5 ปิดด้วยผ้าขาวบาง บ่มที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 14 วัน บันทึกผลการทดลอง

3.3.5 การศึกษาปริมาณเชื้อเริ่มต้นที่เหมาะสม

เตรียมน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้ให้มีปริมาณน้ำตาล , แอมโมเนียมซัลเฟต , เอทานอล และนำไปปรับความเป็นกรด-ด่างให้ได้ตามผล ที่ได้จากการทดลองที่ผ่านมา ต้มฆ่าเชื้อเป็นเวลา 5 นาที บรรจุลงในโหลแก้วที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว รอให้เย็น เติมเชื้อเริ่มต้น ร้อยละ 5 , 10 , 15 และ 20 ตามลำดับ ปิดด้วยผ้าขาวบาง บ่มที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 14 วัน บันทึกผลการทดลอง

หมายเหตุ : อุณหภูมิในการบ่มเป็นอุณหภูมิห้องซึ่งในขณะทำการทดลอง จะอยู่ในช่วง 28-32 องศาเซลเซียส

3.4 การเปรียบเทียบผลผลิตวันสวรรคตได้จากน้ำมะพร้าวและน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้

ทำการเพาะเลี้ยงเชื้อ *A. xylinum* ในอาหารน้ำมะพร้าวแก่ โดยใช้สภาวะที่เหมาะสมดังนี้คือ ความเป็นกรด-ด่างเท่ากับ 4.5 , ปริมาณน้ำตาลร้อยละ 5 , แอมโมเนียมซัลเฟตร้อยละ 0.5 , เอทานอลร้อยละ 5 ปริมาณเชื้อเริ่มต้นร้อยละ 10 (สมคิด, 2531) บ่มที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 7 วัน บันทึกผลการทดลองเปรียบเทียบกับ การเลี้ยงเชื้อในน้ำทิ้งโรงงานเต้าหู้โดยใช้สภาวะที่เหมาะสมที่ได้จากการทดลองข้างต้น

3.5 การทดสอบเนื้อสัมผัสและความชอบรวมของวุ้นสวรรค์ที่ผลิตจากน้ำมะพร้าวและน้ำทิงจากโรงงานเต้าหู้โดยการแปรรูปเป็นวุ้นสวรรค์ในน้ำเชื่อม

นำวุ้นสวรรค์ที่ได้จากการผลิตโดยใช้สภาวะที่เหมาะสมกับวัตถุดิบทั้งสองชนิดมาหั่นเป็นรูปสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ นำไปต้มโดยการเปลี่ยนน้ำหลายๆ ครั้งเพื่อฆ่าเชื้อและเป็นการไล่กรดออกจากแผ่นวุ้นจนหมดกลิ่น นำขึ้นจากน้ำเติมน้ำตาลทรายปริมาณ 1:1 ทิ้งไว้ 1 คืน หลังจากนั้น นำมาต้มโดยเติมน้ำลงไปในปริมาณที่ทำให้ความหวานเหมาะสมหลังการเติมน้ำแข็ง จากนั้นให้ผู้ทดสอบทำการชิมเพื่อทดสอบเนื้อสัมผัสและความชอบรวมว่าอยู่ในระดับใด

หมายเหตุ : ทำการทดสอบด้วยวิธีการ Nine point Hedonic-Scale (ภาคผนวกจ) โดยผู้ทดสอบ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ภาควิชาชีววิทยาประยุกต์ ทั้งหมด 11 คน

บทที่ 4

ผลการทดลองและวิจารณ์

4.1 คุณสมบัติเบื้องต้นบางประการของน้ำทิ้งจากโรงงานเด้าหมู

ค่าความเป็นกรด-ด่าง อยู่ในช่วง 4.6-5.0 ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่อนข้างเป็นกรด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในระหว่างขั้นตอนการผลิตเด้าหมูจะเกิดกระบวนการย่อยสลายสารที่มีอยู่ในน้ำแช่ตัวเหลืองโดยจุลินทรีย์ที่มีอยู่ในธรรมชาติได้ผลิตกรดที่คือกรด ซึ่งมีผลทำให้น้ำทิ้งจากการทำเด้าหมูมีฤทธิ์เป็นกรดอ่อนๆ

ปริมาณน้ำตาลรีดิวซ์มีค่าเท่ากับ 0.298 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งเป็นปริมาณที่น้อยจึงทำให้ต้องเติมน้ำตาลเป็นแหล่งคาร์บอน

ปริมาณกรดมีค่าเท่ากับร้อยละ 0.378 ในรูปของกรดแลคติก

4.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่เหมาะสมในการผลิตวุ้นสวรรค์

4.2.1 ผลของความเป็นกรด-ด่าง

จากผลการศึกษาพบว่า ค่าความเป็นกรด-ด่างที่เหมาะสมในการผลิตวุ้นสวรรค์เท่ากับ 5 ดังแสดงในตารางที่ 1 และภาพที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิดธรรมรัตน์ (2531) ซึ่งพบว่าผลผลิตวุ้นสวรรค์ในน้ำมะพร้าวมาค่าสูงสุดเมื่อความเป็นกรด-ด่างอยู่ในช่วง 4-5 ซึ่งถ้าความเป็นกรด-ด่างสูงหรือต่ำกว่านี้จะยับยั้งการสร้างวุ้นของเชื้อ

ที่ค่าความเป็นกรด-ด่างเท่ากับ 3.5 พบว่าไม่มีการสร้างวุ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการปนเปื้อนในระหว่างการทดลองหรืออาจต้องใช้เวลาานกว่านี้ในการสร้างวุ้น

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

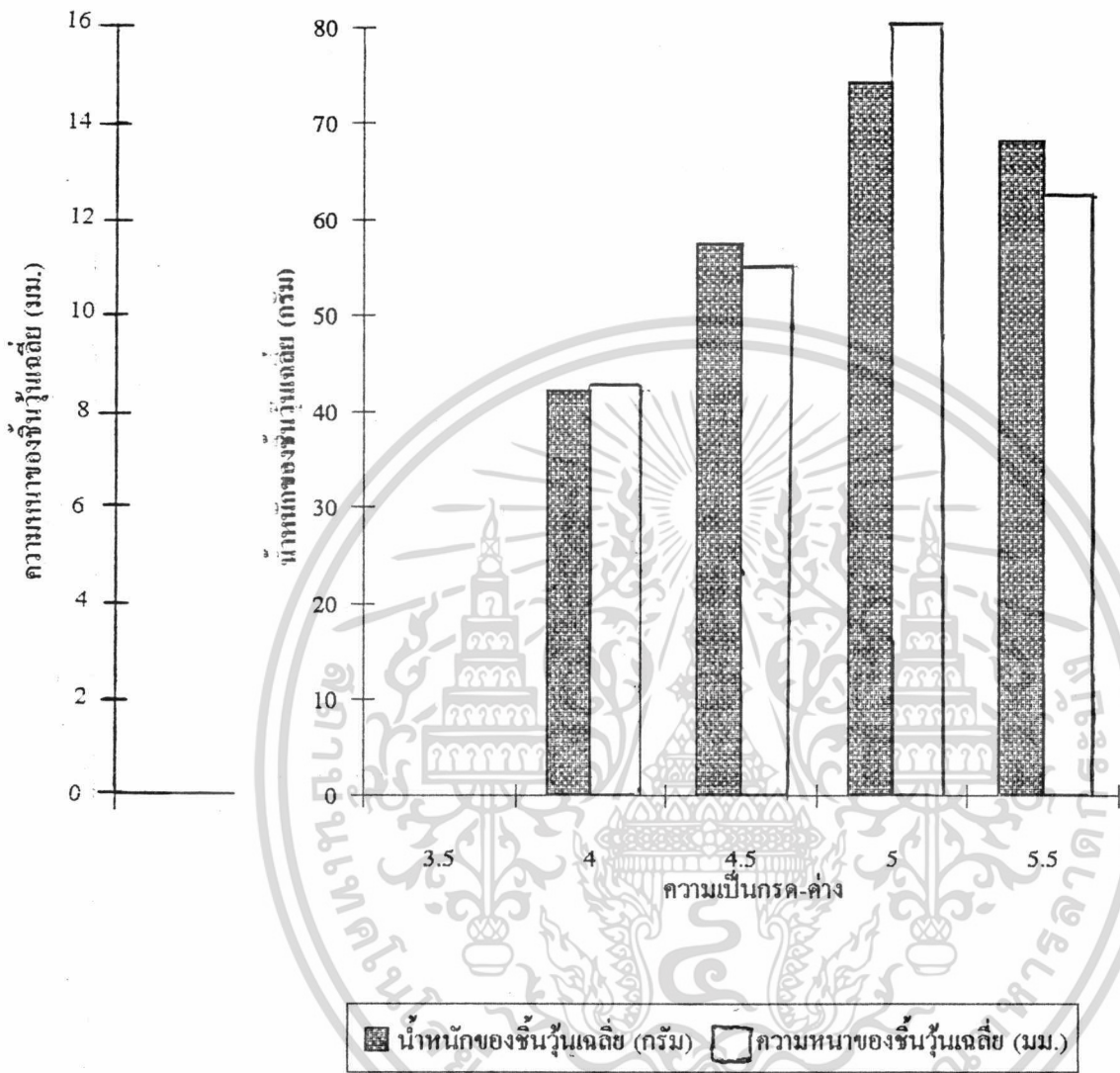
17

ตารางที่ 1 ผลของความเป็นกรด-ด่างต่อความหนา และน้ำหนักของขี้วัวสดรีด
ภายหลังการหมักเป็นเวลา 14 วัน

ค่าความเป็นกรด-ด่าง	ความหนาของขี้วัวสดรีด (มม.)	น้ำหนักของขี้วัวสดรีด (กรัม)
3.5	0	0
4.0	8.5	42.24
4.5	11.0	57.53
5.0	16.0	74.35
5.5	12.5	68.21

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

28142

ภาพที่ 1 ความหนาและน้ำหนักของขี้เถ้าที่ความเป็นกรด-ด่างค่าต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

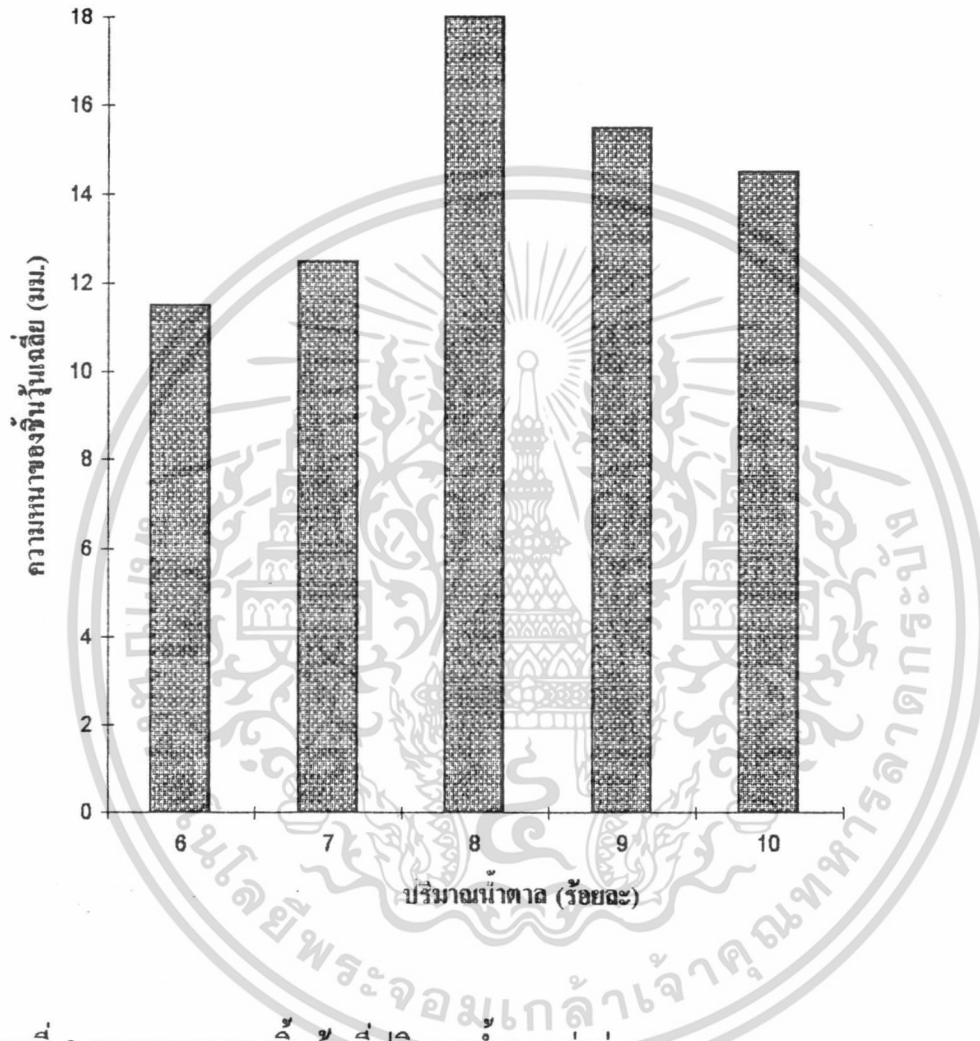
4.2.2 ผลของปริมาณน้ำตาล

จากผลการศึกษพบว่าน้ำตาลร้อยละ 8 เป็นปริมาณที่เหมาะสมในการผลิต วุ้นสวรรค์ ดังตารางที่ 2 และภาพที่ 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราวุฒิ ครูส่งและคณะ (2530) ซึ่งพบว่าวุ้นสวรรค์ จากน้ำมะพร้าวจะให้ผลผลิตสูงสุด เมื่อปริมาณน้ำตาลอยู่ในช่วงร้อยละ 6-10 ถ้าปริมาณน้ำตาลต่ำมากกว่านี้จะทำให้แหล่งคาร์บอนมีไม่เพียงพอสำหรับการเจริญของเชื้อ และถ้าปริมาณสูงมากเกินไป อาจมีผลยับยั้งการเจริญเติบโต

ตารางที่ 2 ผลของปริมาณน้ำตาลต่อความหนาและน้ำหนักของวุ้นสวรรค์

ปริมาณน้ำตาล (ร้อยละ)	ความหนาของชิ้นวุ้นเฉลี่ย (มม.)	น้ำหนักของชิ้นวุ้นเฉลี่ย (กรัม)
6	11.5	69.61
7	12.5	70.90
8	18.0	77.99
9	15.5	73.59
10	14.5	73.01

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 ความหนาของชั้นน้ำที่ปริมาณน้ำตาดค่าต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

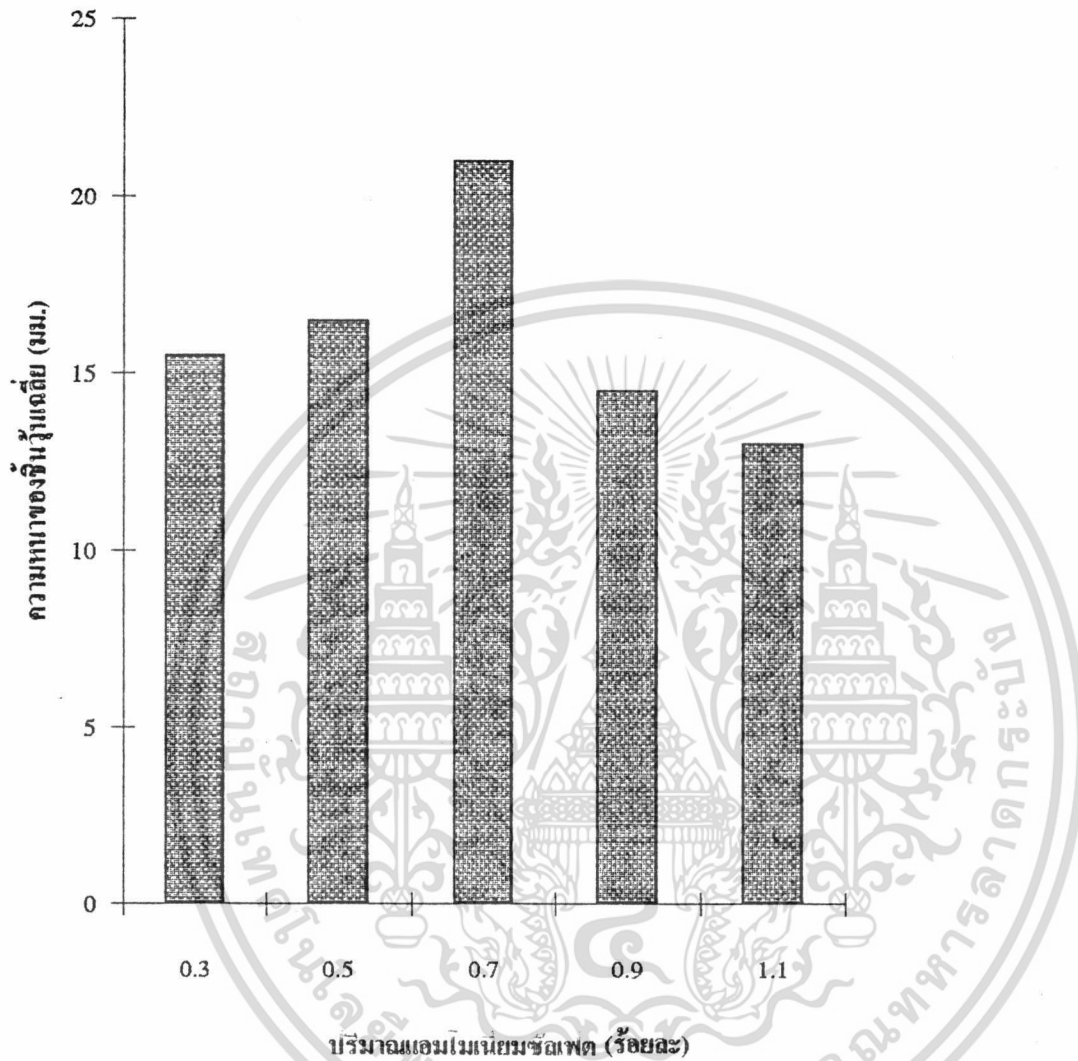
4.2.3 ผลของปริมาณแอมโมเนียมซัลเฟต

จากผลการศึกษาพบว่า แอมโมเนียมซัลเฟตร้อยละ 0.7 เป็นปริมาณที่เหมาะสมในการผลิตวุ้นสวรรค์ดังแสดงในตารางที่ 3 และภาพที่ 3 ซึ่งการเติมแอมโมเนียมซัลเฟตเติมลงไปเพื่อเป็นแหล่งไนโตรเจนให้กับเชื้อแบคทีเรียเพื่อให้มีสารอาหารเพียงพอต่อการเจริญ และการสร้างขี้วุ้น ถ้ามีปริมาณมากหรือน้อยเกินไปจะมีผลกระทบต่อ การสร้างขี้วุ้น ได้ส่วนสมศรี ลีปัทมนวิทย์ (2531) ได้ทดลองผลิตวุ้นสวรรค์จากน้ำมะพร้าว พบว่าแอมโมเนียมซัลเฟตร้อยละ 0.6 เป็นปริมาณที่ให้วุ้นหนาที่สุด

ตารางที่ 3 ผลของปริมาณแอมโมเนียมซัลเฟตต่อความหนาและน้ำหนักของวุ้นสวรรค์

ปริมาณ แอมโมเนียมซัลเฟต (ร้อยละ)	ความหนาของขี้วุ้นเฉลี่ย (มม.)	น้ำหนักของขี้วุ้นเฉลี่ย (กรัม)
0.3	15.5	75.95
0.5	16.5	79.33
0.7	21.0	84.20
0.9	14.5	75.09
1.1	13.0	70.31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3 ความหนาของชั้นวุ้นที่ปริมาณแอมโมเนียมซัลเฟตค่าต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

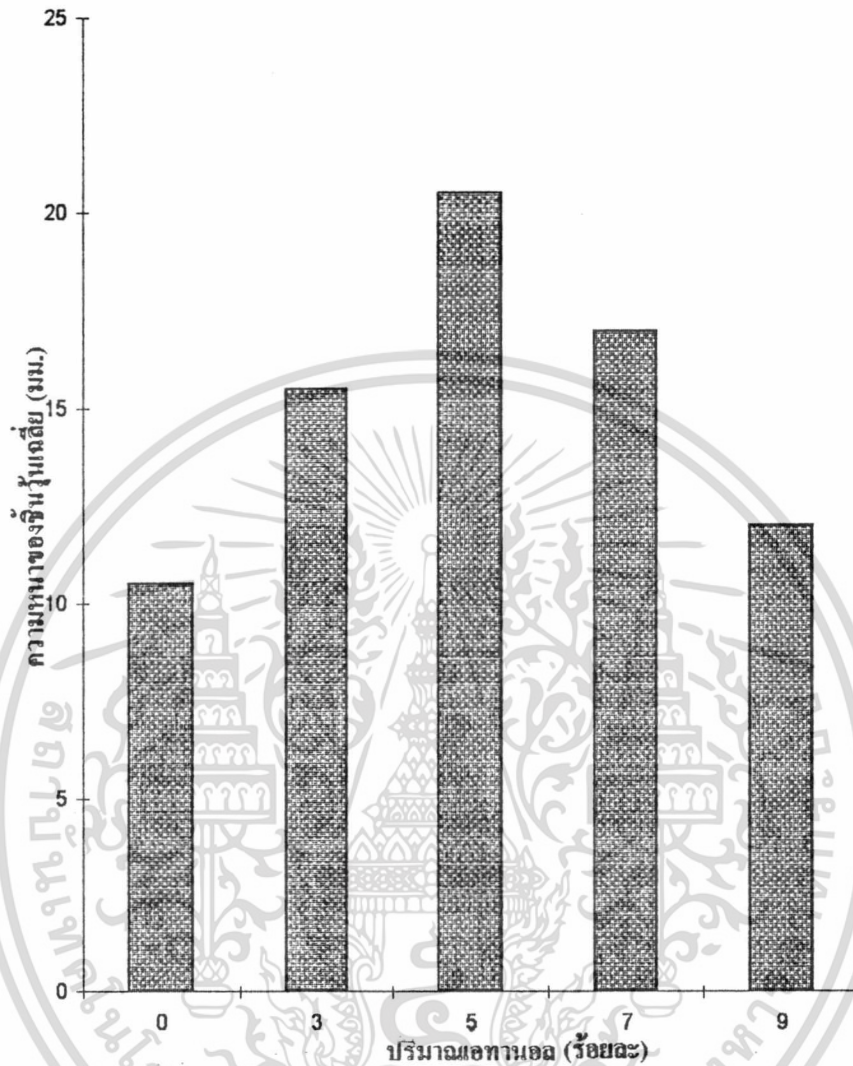
4.2.4 ผลของปริมาณเอทานอล

จากการศึกษาพบว่า ปริมาณเอทานอลที่เหมาะสมในการผลิตวุ้นสวรรค์ คือ ร้อยละ 5 ดังแสดงในตารางที่ 4 และภาพที่ 4 ซึ่งเอทานอลมีส่วนช่วยในการสร้างวุ้นให้เร็วขึ้นและยังช่วยยับยั้งการเจริญของจุลินทรีย์ชนิดที่จะทำให้เกิดการปนเปื้อนได้

ตารางที่ 4 ผลของปริมาณเอทานอลต่อความหนาและน้ำหนักของวุ้นสวรรค์

ปริมาณเอทานอล (ร้อยละ)	ความหนาของชั้นวุ้นเฉลี่ย (มม.)	น้ำหนักของชั้นวุ้นเฉลี่ย (กรัม)
0	10.5	68.74
3	15.5	76.50
5	20.5	81.84
7	17.0	77.34
9	12.0	71.69

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4 ความหนาของชั้นวุ้นที่ปริมาณเอทานอลค่าต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

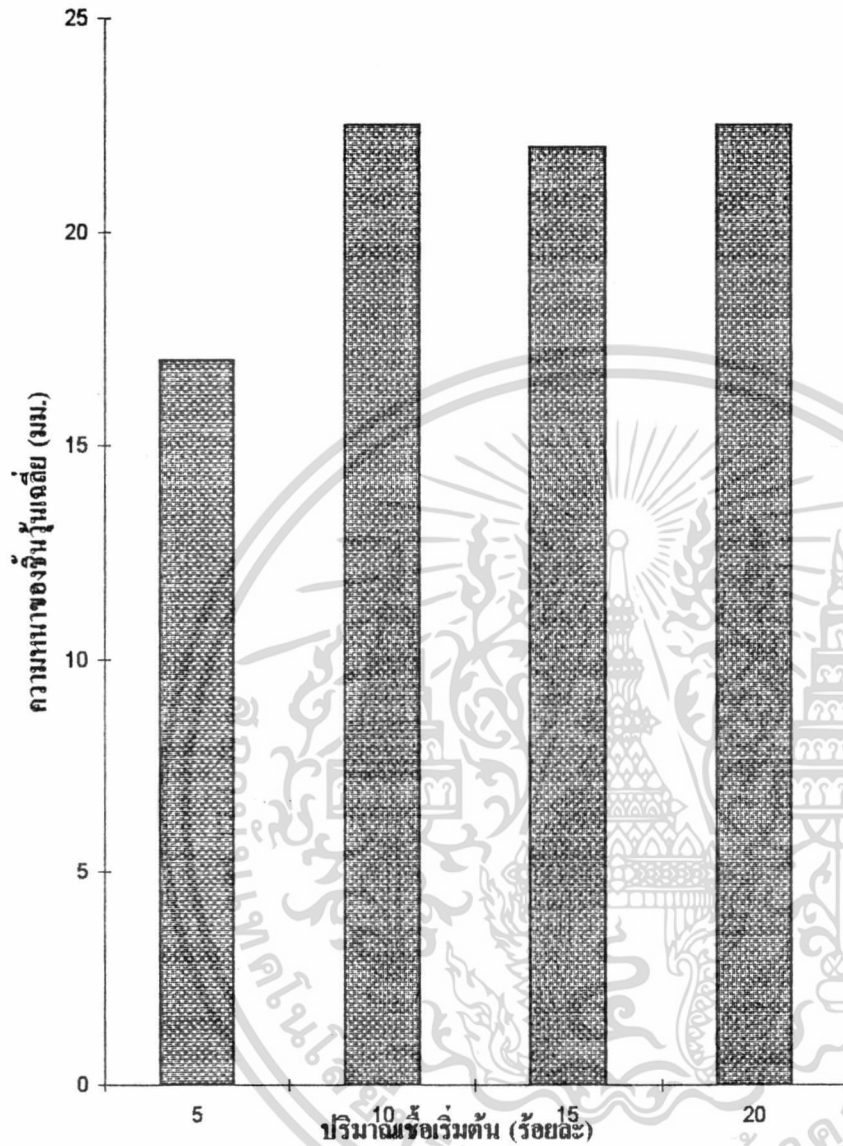
4.2.5 ผลความปริมาณเชื้อเริ่มต้น

จากการศึกษา ที่สภาวะปริมาณน้ำตาลร้อยละ 5 , แอมโมเนียมซัลเฟตร้อยละ 0.7 , เอทานอลร้อยละ 5 และความเป็นกรดต่างเท่ากับ 5 ตามลำดับ พบว่า ปริมาณเชื้อเริ่มต้นร้อยละ 10 , 15 และ 20 ให้ความหนาและน้ำหนักของชิ้นวุ้นใกล้เคียงกัน ดังแสดงใน ตารางที่ 5 และภาพที่ 5 แต่ที่ร้อยละ 10 เป็นปริมาณที่เหมาะสมเพื่อความประหยัด และไม่ต้องเติมเชื้อเริ่มต้นให้มากเกินไปจนเกินไป ก็สามารถผลิตวุ้นสวรรค์ที่มีผลผลิตสูงได้

ตารางที่ 5 ผลของปริมาณเชื้อเริ่มต้น *A. xylinum* ต่อความหนาและน้ำหนักของวุ้นสวรรค์

ปริมาณเชื้อเริ่มต้น (ร้อยละ)	ความหนาของชิ้นวุ้นเฉลี่ย (มม.)	น้ำหนักของชิ้นวุ้นเฉลี่ย (กรัม)
5	17.0	76.77
10	22.5	84.19
15	22.0	83.18
20	22.5	84.05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 ความหนาแน่นของเชื้อที่ปริมาณเชื้อเริ่มต้นค่าต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 ผลการเปรียบเทียบผลผลิตวันสวรรคต์ที่ผลิตจากน้ำมะพร้าวและน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้

จากผลการทดลอง หลังจากบ่มไว้ 10 วัน พบว่า ความหนาของชั้นวุ้นจะใกล้เคียงกันมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โน้มน้ำมะพร้าว และน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้มี สารอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของเชื้ออยู่ในปริมาณสูงพอๆ กัน (ภาคผนวก ก และ จ)

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความหนาของชั้นวุ้นที่ผลิตจากน้ำมะพร้าว และน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้

ชนิดของอาหารเลี้ยงเชื้อ	ความหนาของชั้นวุ้นเฉลี่ย(มม.)
น้ำมะพร้าวแก่	11.0
น้ำทิ้งจาก โรงงานเต้าหู้	12.5

4.4 ผลการทดสอบเนื้อสัมผัสและความชอบรวมของวุ้นสวรรคต์ที่ผลิตจากน้ำมะพร้าวแก่และน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้

จากการทดลองทดสอบความชอบทางด้านเนื้อสัมผัส และความชอบรวมของ วุ้นสวรรคต์ที่ผลิตจากน้ำมะพร้าวแก่ และน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้ โดยวิธีการ Nine point Hedonic-Scale พบว่าคะแนนเนื้อสัมผัส และความชอบรวมของวุ้นสวรรคต์ที่ผลิตจากน้ำมะพร้าว และน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้อยู่ในระดับความชอบปานกลาง แต่วุ้นสวรรคต์ที่ผลิตจากน้ำมะพร้าวแก่มีค่าคะแนนเนื้อสัมผัสน้อย ส่วนความชอบรวมมากกว่าวุ้นสวรรคต์ที่ผลิตจากน้ำทิ้งโรงงานเต้าหู้เล็กน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 การทดสอบเนื้อสัมผัสและความชอบรวมของวุ้นสวรรค์ที่ผลิตจาก
น้ำมะพร้าวและน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้

ชนิดของอาหารเลี้ยงเชื้อ	คะแนนเนื้อสัมผัส	คะแนนความชอบรวม
น้ำมะพร้าวแก่	7.1	7.17
น้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้	7.3	7.0

- หมายเหตุ :
- 9 = ชอบมากที่สุด
 - 8 = ชอบมาก
 - 7 = ชอบปานกลาง
 - 6 = ชอบเล็กน้อย
 - 5 = เฉยๆ
 - 4 = ไม่ชอบเล็กน้อย
 - 3 = ไม่ชอบปานกลาง
 - 2 = ไม่ชอบมาก
 - 1 = ไม่ชอบมากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการทดลอง

จากการศึกษาความเหมาะสมของปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อการผลิตวุ้นสววรรค์ โดยใช้เชื้อ *A. xylinum* พบว่า ที่ปริมาณน้ำตาลร้อยละ 8, แอมโมเนียมซัลเฟตร้อยละ 0.7 , เหนืทานอลร้อยละ 5, เชื้อเริ่มต้นร้อยละ 10 และค่าความเป็นกรด-ด่าง เท่ากับ 5

จากการศึกษาเปรียบเทียบผลผลิตวุ้นสววรรค์จากน้ำมะพร้าวและน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้ที่สภาวะที่เหมาะสม พบว่าความหนาของชั้นวุ้นหลังจากบ่มเป็นเวลา 10 วัน จะใกล้เคียงกันมาก

ผลจากการทดสอบเนื้อสัมผัส และความชอบรวมหลังจากการแปรรูปเป็นวุ้นสววรรค์ในน้ำเชื่อม ทั้งจากน้ำมะพร้าวและน้ำทิ้งจากโรงงานเต้าหู้ได้รับคะแนนความยอมรับในระดับชอบปานกลาง

5.2 ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการผลิตในช่วงที่แคบลงกว่านี้ ซึ่งอาจจะทำให้ใช้เวลาในการผลิตสั้นลง

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. “โปรตีนจากถั่วเหลือง”, รายงานการอบรมและเผยแพร่อาหารเสริมโปรตีนโดยใช้ถั่วเหลืองและถั่วเมล็ดแห้ง, 2526.

กลุ่มงานเคหกิจ กองพัฒนาการบริหารงานเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร. “อาหารกุ้งมะพร้าว”, เอกสารงานมหกรรมส่งเสริมการเกษตร หน้า 2-10. ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์, 2537.

ทิพรัตน์ หงษ์ทศศิริ. “ปัจจัยสำคัญในการผลิตกุ้งสวรรค์”, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, คณะทรัพยากรธรรมชาติ, ภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร : 2535

วราวุฒิ ครูสง. “การพัฒนาผลิตภัณฑ์กุ้งสวรรค์ในน้ำลิ้นจี่”, อุตสาหกรรมเกษตร. 4, 2(กรกฎาคม-กันยายน 2531) : 5-9.

วราวุฒิ ครูสง. “การผลิตกุ้งสวรรค์จากน้ำมะพร้าวแก่”, อุตสาหกรรมเกษตร. 5, 2(ตุลาคม-ธันวาคม 2531): 49-61.

สมคิด ธรรมรัตน์. “การผลิตกุ้งน้ำมะพร้าวและการแปรรูป”,วารสารอาหาร. 18, 4(ตุลาคม-ธันวาคม 2531): 250-262.

สมศรี ลีพัฒน์วิทย์. “การหาสูตรอาหารที่เหมาะสมสำหรับทำกุ้งสวรรค์จากน้ำมะพร้าวแก่”,วารสารอาหาร. 18, 4(ตุลาคม-ธันวาคม 2531) : 239-249.

สมาคมวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทย. “ถั่วเหลือง”, รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องถั่วเหลือง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520.

อัจฉราและคณะ. “การผลิตเห็ดขี้ผึ้งน้ำมะพร้าวในเชิงพาณิชย์”, โครงการพิเศษระดับปริญญาตรี ภาควิชาชีววิทยาประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2536.

Africa, T.K. “ The production of nata from coconut water”. *Unitas* 22.(1949) : 61-105.

Brown, R.M. “Microbial cellulose production and application to materials-*Acetobacter xylinum* fermentation”. U.S. Pat 4 ,14 Dec.89, 9001.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก
องค์ประกอบของสารอาหารในน้ำทิ้งจากโรงงานเด้าหมู

องค์ประกอบ	ปริมาณที่พบ
ความชื้น (ร้อยละ)	86.67
พลังงาน (แคลอรี ต่อ 100 มิลลิลิตร)	68
โปรตีน (ร้อยละ)	7.8
คาร์โบไฮเดรต (ร้อยละ)	1.6
แคลเซียม (มิลลิกรัม/100 กรัม)	124
ฟอสฟอรัส (มิลลิกรัม/100 กรัม)	0.8
วิตามินบี 1 (มิลลิกรัม/100 กรัม)	0.06
วิตามินบี 2 (มิลลิกรัม/100 กรัม)	0.04
ไนอะซิน (มิลลิกรัม/100 กรัม)	0.02

ที่มา: สมคิด ธรรมรัตน์ (2531)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข
ส่วนประกอบของวันสวรรคต

สารอาหาร	Araceli	วิทยาศาสตร์ บริการ(1)	กองเกษตร เคมี
น้ำ (ร้อยละ)	67.7	94.4	94.6
ไขมัน (ร้อยละ)	0.2	0.05	0.06
ไฟเบอร์ (ร้อยละ)	-	1.10	1.15
โปรตีน (ร้อยละ)	nil	0.68	0.84
ถั่ว (ร้อยละ)	-	0.77	0.10
คาร์โบไฮเดรต (ร้อยละ)	-	3.00	3.20
แคลเซียม (มิลลิกรัม/100กรัม)	12	3.45	5.20
เหล็ก (มิลลิกรัม/100กรัม)	5	0.02	-
ฟอสฟอรัส (มิลลิกรัม/100กรัม)	2	22.0	5.70
วิตามินบี1 (มิลลิกรัม/100กรัม)	Trace	0.01	-
วิตามินบี2 (มิลลิกรัม/100กรัม)	0.01	0.02	-
ไนอาซีน (มิลลิกรัม/100กรัม)	-	0.22	0.22

ที่มา : สมคิด ธรรมรัตน์ (2531) : 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ค

การเตรียมสารเคมี

1. โซเดียมไฮดรอกไซด์(NaOH) 1 นอร์มอล

ชั่งโซเดียมไฮดรอกไซด์ 40 กรัม ใส่ลงในบีกเกอร์ เติมน้ำกลั่นเล็กน้อยคนให้ละลายจนหมด เทลงในขวดวัดปริมาตร ขนาด 1 ลิตร ปรับปริมาตรให้ได้ 1 ลิตร

2. Somogyi Reagent

2.1 คอปเปอร์ รีเอเจนท์ เอ

ละลายโซเดียมโพแทสเซียมทาร์เทรต 25 กรัม(Rochelle sale), NaHCO_3 จำนวน 20 กรัม และ Na_2SO_4 (anhydrous) จำนวน 200 กรัมในน้ำกลั่นประมาณ 800 มิลลิลิตร ปรับปริมาตรเป็น 1 ลิตร ด้วยขวดวัดปริมาตร

2.2 คอปเปอร์ รีเอเจนท์ บี

ละลายคอปเปอร์ซัลเฟต($\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$) จำนวน 15 กรัมในน้ำกลั่น 100 มิลลิลิตร ปรับปริมาตรด้วยขวดวัดปริมาตร นำ สารละลายรีเอเจนท์ เอผสมกับสารละลายรีเอเจนท์ บีในอัตราส่วนเท่ากับ 25 : 1 ให้เพียงพอต่อความต้องการที่จะใช้เท่านั้น (ไม่ควรเตรียมสารละลายมากเกินไปเกินความต้องการ)

3. การเตรียม Nelson's Reagent

ละลายแอมโมเนียมโมลิบเดต 50 กรัมในน้ำกลั่น 900 มิลลิลิตร เติมกรดซัลฟูริกเข้มข้น 42 มิลลิลิตรเข้าไปให้เข้ากัน เติมน้ำโซเดียมอาร์ซีเนต($\text{Na}_2\text{HAsO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$) 6 กรัม ที่ละลายในน้ำกลั่น 50 มิลลิลิตร เข้าไปให้เข้ากันปรับปริมาตรเป็น 1 ลิตร ด้วยขวดวัดปริมาตร ทิ้งไว้ที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 24-48 ชั่วโมง สารละลายนี้ต้องเก็บในขวดสีชา

ภาคผนวก ง
สูตรคำนวณหาปริมาณกรด (% acidity)

$$\text{ปริมาณกรดแลคติก(ร้อยละ)} = \frac{V * N * 0.09 * 100}{10 \text{ มิลลิลิตร}}$$

โดย V = ปริมาตรด่างที่ใช้ (มิลลิลิตร)

N = นอร์มอลลิตี ของด่างที่ใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ๑
ส่วนประกอบของน้ำมะพร้าวแก่

ส่วนประกอบ	ปริมาณ
ส่วนที่บริโภคได้ (กรัมต่อ 100 มิลลิลิตร)	100
พลังงาน (แคลอรี ต่อ 100 มิลลิลิตร)	12
น้ำ (กรัมต่อ 100 มิลลิลิตร)	94.6
โปรตีน (กรัมต่อ 100 มิลลิลิตร)	1.0
คาร์โบไฮเดรต (กรัมต่อ 100 มิลลิลิตร)	2.1
เถ้า (กรัมต่อ 100 มิลลิลิตร)	0.5
แคลเซียม (มิลลิกรัมต่อ 100 มิลลิลิตร)	20.7
ฟอสฟอรัส (มิลลิกรัมต่อ 100 มิลลิลิตร)	25.4
เหล็ก (มิลลิกรัมต่อ 100 มิลลิลิตร)	0.4
วิตามินซี (มิลลิกรัมต่อ 100 มิลลิลิตร)	1.4

ที่มา: ทิพรัตน์ หงษ์ทศศิริ (2535)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก จ

แบบรายงานการทดสอบโดยประสาทสัมผัส

ชื่อผลิตภัณฑ์.....

เพศ.....

ชื่อผู้ทดสอบ.....

เวลา.....

จากตัวอย่างต่อไปนี้โปรดชิมและให้คะแนนความนิยมของแต่ละคุณลักษณะตามความรู้สึกของท่านโดยให้คะแนนดังนี้

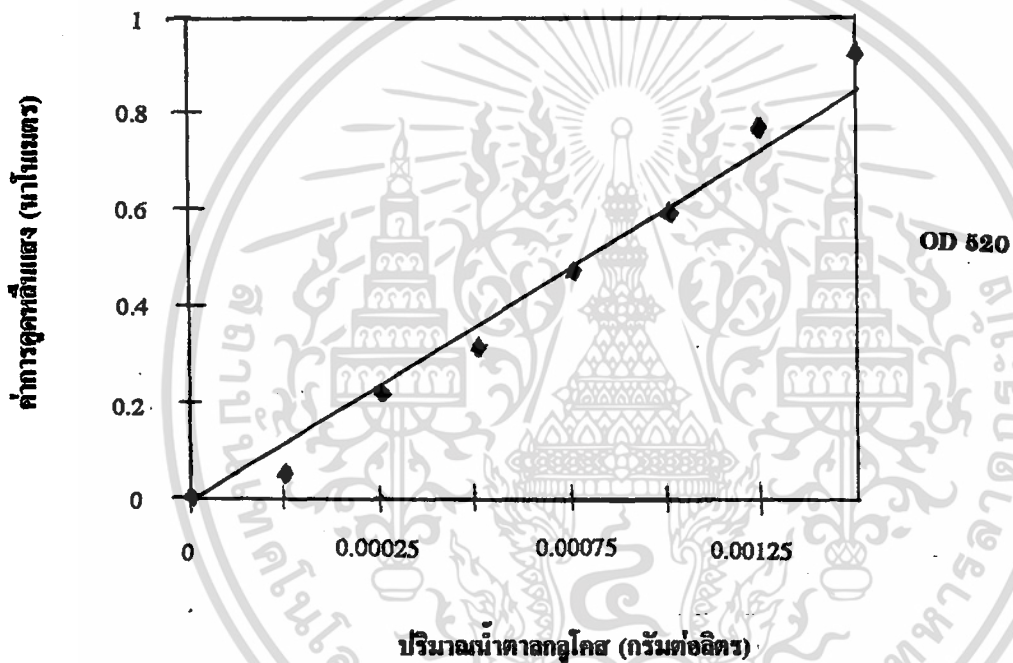
ชอบมากที่สุด	9	คะแนน
ชอบมาก	8	คะแนน
ชอบปานกลาง	7	คะแนน
ชอบเล็กน้อย	6	คะแนน
เฉยๆ	5	คะแนน
ไม่ชอบเล็กน้อย	4	คะแนน
ไม่ชอบปานกลาง	3	คะแนน
ไม่ชอบมาก	2	คะแนน
ไม่ชอบมากที่สุด	1	คะแนน

รหัสตัวอย่าง	เนื้อสัมผัส	การยอมรับรวม

ข้อเสนอแนะ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข
กราฟมาตรฐานน้ำตาลกลูโคส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้